ദേവീഭാഗവതപുരാണമ്/സ്കന്ധഃ 04/അധ്യായഃ 20

< ദേവീഭാഗവതപുരാണമ് | സ്കന്ധഃ 04

കൃഷ്ണാവതാരകഥോപക്രമവർണനമ്

വ്യാസ ഉവാച

ശൃണു ഭാരത വക്ഷ്യാമി ഭാരാവതരണം തഥാ .

കുരുക്ഷേത്രേ പ്രഭാസേ ച ക്ഷപിതം യോഗമായയാ .. 1 ..

യദുവംശേ സമുത്പത്തിർവിഷ്ണോരമിതതേജസഃ .

ഭൃഗുശാപപ്രതാപേന മഹാമായാബലേന ച .. 2 ..

ക്ഷിതിഭാരസമുത്താരനിമിത്തമിതി മേ മതിഃ .

മായയാ വിഹിതോ യോഗോ വിഷ്ണോർജന്മ ധരാതലേ .. 3 ..

കിം ചിത്രം നൃപ ദേവീ സാ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുസുരാനപി .

നർതയത്യനിശം മായാ ത്രിഗുണാനപരാൻകിമു .. 4 ..

ഗർഭവാസോദ്ഭവം ദുഃഖം വിണ്മൂത്രസ്നായുസംയുതമ് .

വിഷ്ണോരാപാദിതം സമ്യഗ്യയാ വിഗതലീലയാ .. 5 ..

പുരാ രാമാവതാരേഽപി നിർജരാ വാനരാഃ കൃതാഃ .

വിദിതം തേ യഥാ വിഷ്ണുർദുഃഖപാശേന മോഹിതഃ .. 6 ..

അഹം മമേതി പാശേന സുദൃഢേന നരാധിപ .

യോഗിനോ മുക്തസങ്ഗാശ്ച ഭുക്തികാമാ മുമുക്ഷവഃ .. 7 ..

താമേവ സമുപാസന്തേ ദേവീം വിശ്വേശ്വരീം ശിവാമ് .

യദ്ഭക്തിലേശലേശാംശലേശലേശലവാംശകമ് .. 8 ..

ലബ്ധ്വാ മുക്തോ ഭവേജ്ജന്തുസ്താം ന സേവേത കോ ജനഃ .

ഭുവനേശീത്യേവ വക്ത്രേ ദദാതി ഭുവനത്രയമ് .. 9 ..

മാം പാഹീത്യസ്യ വചസോ ദേയാഭാവാദ്ഘൃണാന്വിതാ .
വിദ്യാവിദ്യേതി തസ്യാ ദ്വേ രൂപേ ജാനീഹി പാർഥിവ .. 10 ..
വിദ്യയാ മുച്യതേ ജന്തുർബധ്യതേഽവിദ്യയാ പുനഃ .
ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണുശ്ച രുദ്രശ്ച സർവേ തസ്യാ വശാനുഗാഃ .. 11 ..
അവതാരാഃ സർവ ഏവ യന്ത്രിതാ ഇവ ദാമഭിഃ .
കദാചിച്ച സുഖം ഭുങ്ക്തേ വൈകുണ്ഠേ ക്ഷീരസാഗരേ .. 12 ..
കദാചിത്കുരുതേ യുദ്ധം ദാനവൈർബലവത്തരൈഃ .
ഹരിഃ കദാചിദ്യജ്ഞാന്വൈ വിതതാൻപ്രകരോതി ച .. 13 ..
കദാചിച്ച തപസ്തീവ്രം തീർഥേ ചരതി സുവ്രത .
കദാചിച്ഛയനേ ശേതേ യോഗനിദ്രാമുപാശ്രിതഃ .. 14 ..
ന സ്വതന്ത്രഃ കദാചിച്ച ഭഗവാന്മധുസൂദനഃ .
തഥാ ബ്രഹ്മാ തഥാ രുദ്രസ്തഥേന്ദ്രോ വരുണോ യമഃ .. 15 ..
കുബേരോഽഗ്നീ രവീന്ദൂ ച തഥാന്യേ സുരസത്തമാഃ .
മുനയഃ സനകാദ്യാശ്ച വസിഷ്ഠാദ്യാസ്തഥാപരേ .. 16 ..
സർവേഽമ്ബാവശഗാ നിത്യം പാഞ്ചാലീവ നരസ്യ ച .
നസി പ്രോതാ യഥാ ഗാവോ വിചരന്തി വശാനുഗാഃ .. 17 ..
തഥൈവ ദേവതാഃ സർവാഃ കാലപാശനിയന്ത്രിതാഃ .
ഹർഷശോകാദയോ ഭാവാ നിദ്രാതന്ദ്രാലസാദയഃ .. 18 ..
സർവേഷാം സർവദാ രാജന്ദേഹിനാം ദേഹസംശ്രിതാഃ .
അമരാ നിർജരാഃ പ്രോക്താ ദേവാശ്ച ഗ്രന്ഥകാരകൈഃ .. 19 ..
അഭിധാനതശ്ചാർഥതോ ന തേ നൂനം താദൃശാഃ ക്വചിത് .
ഉത്പത്തിസ്ഥിതിനാശാഖ്യാ ഭാവാ യേഷാം നിരന്തരമ് .. 20 ..
അമരാസ്തേ കഥം വാച്യാ നിർജരാശ്ച കഥം പുനഃ .
കഥം ദുഃഖാഭിഭൂതാ വാ ജായന്തേ വിബുധോത്തമാഃ .. 21 ..
കഥം ദേവാശ്ച വക്തവ്യാ വ്യസനേ ക്രീഡനം കഥമ് .
ക്ഷണാദുത്പത്തിനാശശ്ച ദൃശ്യതേഽസ്മിന്ന സംശയഃ .. 22 ..

ജലജാനാം ച കീടാനാം മശകാനാം തഥാ പുനഃ .

ഉപമാ ന കഥം ചൈഷാമായുഷോഽന്തേ മരാഃ സ്മൃതാഃ .. 23 ..

തതോ വർഷായുഷശ്ചാപി ശതവർഷായുഷസ്തഥാ .

മനുഷ്യാ ഹ്യമരാ ദേവാസ്തസ്മാദ് ബ്രഹ്മാപരഃ സ്മൃതഃ .. 24 ..

രുദ്രസ്തഥാ തഥാ വിഷ്ണുഃ ക്രമശശ്ച ഭവന്തി ഹി .

നശ്യന്തി ക്രമശശ്ചൈവ വർധന്തി ചോത്തരോത്തരമ് .. 25 ..

നൂനം ദേഹവതോ നാശോ മൃതസ്യോത്പത്തിരേവ ച .

ചക്രവദ് ഭ്രമണം രാജൻ സർവേഷാം നാത്ര സംശയഃ .. 26 ..

മോഹജാലാവൃതോ ജന്തുർമുച്യതേ ന കദാചന .

മായായാം വിദ്യമാനായാം മോഹജാലം ന നശ്യതി .. 27 ..

ഉത്പിത്സുകാല ഉത്പത്തിഃ സർവേഷാം നൃപ ജായതേ .

തഥൈവ നാശഃ കല്പാന്തേ ബ്രഹ്മാദീനാം യഥാക്രമമ് .. 28 ..

നിമിത്തം യസ്തു യന്നാശേ സ ഘാതയതി തം നൃപ .

നാന്യഥാ തദ്ഭവേന്നൂനം വിധിനാ നിർമിതം തു യത് .. 29 ..

ജന്മമൃത്യുജരാവ്യാധിദുഃഖം വാ സുഖമേവ വാ .

തത്തഥൈവ ഭവേത്കാമം നാന്യഥേഹ വിനിർണയഃ .. 30 ..

സർവേഷാം സുഖദൗ ദേവൗ പ്രത്യക്ഷൗ ശശിഭാസ്കരൗ .

ന നശ്യതി തയോഃ പീഡാ ക്വചിത്തദ്വൈരിസമ്ഭവാ .. 31 ..

ഭാസ്കരസ്യ സുതോ മന്ദഃ ക്ഷയീ ചന്ദ്രഃ കലങ്കവാൻ .

പശ്യ രാജൻ വിധേഃ സൂത്രം ദുർവാരം മഹതാമപി .. 32 ..

വേദകർതാ ജഗത്സ്രഷ്ടാ ബുദ്ധിദസ്തു ചതുർമുഖഃ .

സോഽപി വിക്ലവതാം പ്രാപ്തോ ദൃഷ്ട്വാ പുത്രീം സരസ്വതീമ് .. 33 ..

ശിവസ്യാപി മൃതാ ഭാര്യാ സതീ ദഗ്ധ്വാ കലേവരമ് .

സോഽഭവദ്ദുഃഖസന്തപ്തഃ കാമാർതശ്ച ജനാർതിഹാ .. 34 ..

കാമാഗ്നിദഗ്ധദേഹസ്തു കാലിന്ദ്യാം പതിതഃ ശിവഃ .

സാപി ശ്യാമജലാ ജാതാ തന്നിദാഘവശാന്നൃപ .. 35 ..

കാമാർതോ രമമാണസ്തു നഗ്നഃ സോഽപി ഭൃഗോർവനമ് .

ഗതഃ പ്രാപ്തോഽഥ ഭൃഗുണാ ശപ്തഃ കാമാതുരോ ഭൃശമ് .. 36 ..

പതത്വദ്യൈവ തേ ലിങ്ഗം നിർലജ്ജേതി ഭൃശം കില .

പപൗ ചാമൃതവാപീഞ്ച ദാനവൈർനിർമിതാം മുദേ .. 37 ..

ഇന്ദ്രോഽപി ച വൃഷോ ഭൂത്വാ വാഹനത്വം ഗതഃ ക്ഷിതൗ .

ആദ്യസ്യ സർവലോകസ്യ വിഷ്ണോരേവ വിവേകിനഃ .. 38 ..

സർവജ്ഞത്വം ഗതം കുത്ര പ്രഭുശക്തിഃ കുതോ ഗതാ .

യദ്ധേമമൃഗവിജ്ഞാനം ന ജ്ഞാതം ഹരിണാ കില .. 39 ..

രാജൻ മായാബലം പശ്യ രാമോ ഹി കാമമോഹിതഃ .

രാമോ വിരഹസന്തപ്തോ രുരോദ ഭൃശമാതുരഃ .. 40 ..

യോഽപൃച്ഛത്പാദപാന്മൂഢഃ ക്വ ഗതാ ജനകാത്മജാ .

ഭക്ഷിതാ വാ ഹൃതാ കേന രുദന്നുച്ചതരം തതഃ .. 41 ..

ലക്ഷ്മണാഹം മരിഷ്യാമി കാന്താവിരഹദുഃഖിതഃ .

ത്വം ചാപി മമ ദുഃഖേന മരിഷ്യസി വനേഽനുജ .. 42 ..

ആവയോർമരണം ജ്ഞാത്വാ മാതാ മമ മരിഷ്യതി .

ശത്രുഘ്നോഽപ്യതിദുഃഖാർതഃ കഥം ജീവിതുമർഹതി .. 43 ..

സുമിത്രാ ജീവിതം ജഹ്യാത്പുത്രവ്യസനകർശിതാ .

പൂർണകാമാഥ കൈകേയീ ഭവേത്പുത്രസമന്വിതാ .. 44 ..

ഹാ സീതേ ക്വ ഗതാസി ത്വം മാം വിഹായ സ്മരാതുരാ .

ഏഹ്യേഹി മൃഗശാവാക്ഷി മാം ജീവയ കൃശോദരി .. 45 ..

കിം കരോമി ക്വ ഗച്ഛാമി ത്വദധീനഞ്ച ജീവിതമ് .

സമാശ്വാസയ ദീനം മാം പ്രിയം ജനകനന്ദിനി .. 46 ..

ഏവം വിലപതാ തേന രാമേണാമിതതേജസാ .

വനേ വനേ ച ഭ്രമതാ നേക്ഷിതാ ജനകാത്മജാ .. 47 ..

ശരണ്യഃ സർവലോകാനാം രാമഃ കമലലോചനഃ .

ശരണം വാനരാണാം സ ഗതോ മായാവിമോഹിതഃ .. 48 ..

സഹായാന്വാനരാൻകൃത്വാ ബബന്ധ വരുണാലയമ് .

ജഘാന രാവണം വീരം കുമ്ഭകർണം മഹോദരമ് .. 49 ..

ആനീയ ച തതഃ സീതാം രാമോ ദിവ്യമകാരയത് .

സർവജ്ഞോഽപി ഹൃതാം മത്വാ രാവണേന ദുരാത്മനാ .. 50 ..

കിം ബ്രവീമി മഹാരാജ യോഗമായാബലം മഹത് .

യയാ വിശ്വമിദം സർവം ഭ്രാമിതം ഭ്രമതേ കില .. 51 ..

ഏവം നാനാവതാരേഽത്ര വിഷ്ണുഃ ശാപവശം ഗതഃ .

കരോതി വിവിധാശ്ചേഷ്ടാ ദൈവാധീനഃ സദൈവ ഹി .. 52 ..

തവാഹം കഥയിഷ്യാമി കൃഷ്ണസ്യാപി വിചേഷ്ടിതമ് .

പ്രഭവം മാനുഷേ ലോകേ ദേവകാര്യാർഥസിദ്ധയേ .. 53 ..

കാലിന്ദീപുലിനേ രമ്യേ ഹ്യാസീന്മധുവനം പുരാ .

ലവണോ മധുപുത്രസ്തു തത്രാസീദ്ദാനവോ ബലീ .. 54 ..

ദ്വിജാനാം ദുഃഖദഃ പാപോ വരദാനേന ഗർവിതഃ .

നിഹതോഽസൗ മഹാഭാഗ ലക്ഷ്മണസ്യാനുജേന വൈ .. 55 ..

ശത്രുഘ്നേനാഥ സംഗ്രാമേ തം നിഹത്യ മദോത്കടമ് .

വാസിതാ മഥുരാ നാമ പുരീ പരമശോഭനാ .. 56 ..

സ തത്ര പുഷ്കരാക്ഷൗ ദ്വൗ പുത്രൗ ശത്രുനിഷൂദനഃ .

നിവേശ്യ രാജ്യേ മതിമാൻകാലേ പ്രാപ്തേ ദിവം ഗതഃ .. 57 ..

സൂര്യവംശക്ഷയേ താം തു യാദവാഃ പ്രതിപേദിരേ .

മഥുരാം മുക്തിദാം രാജൻ യയാതിതനയഃ പുരാ .. 58 ..

ശൂരസേനാഭിധഃ ശൂരസ്തത്രാഭൂന്മേദിനീപതിഃ .

മാഥുരാഞ്ഛൂരസേനാംശ്ച ബുഭുജേ വിഷയാന്നൃപ .. 59 ..

തത്രോത്പന്നഃ കശ്യപാംശഃ ശാപാച്ച വരുണസ്യ വൈ .

വസുദേവോഽതിവിഖ്യാതഃ ശൂരസേനസുതസ്തദാ .. 60 ..

വൈശ്യവൃത്തിരതഃ സോഽഭൂന്മൃതേ പിതരി മാധവഃ .

ഉഗ്രസേനോ ബഭൂവാഥ കംസസ്തസ്യാത്മജോ മഹാൻ .. 61 ..

അദിതിർദേവകീ ജാതാ ദേവകസ്യ സുതാ തദാ .

ശാപാദ്വൈ വരുണസ്യാഥ കശ്യപാനുഗതാ കില .. 62 ..

ദത്താ സാ വസുദേവായ ദേവകേന മഹാത്മനാ .

വിവാഹേ രചിതേ തത്ര വാഗഭൂദ് ഗഗനേ തദാ .. 63 ..

കംസ കംസ മഹാഭാഗ ദേവകീഗർഭസമ്ഭവഃ .

അഷ്ടമസ്തു സുതഃ ശ്രീമാംസ്തവ ഹന്താ ഭവിഷ്യതി .. 64 ..

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം കംസോ വിസ്മിതോഽഭൂന്മഹാബലഃ .

ദേവവാചം തു താം മത്വാ സത്യാം ചിന്താമവാപ സഃ .. 65 ..

കിം കരോമീതി സഞ്ചിന്ത്യ വിമർശമകരോത്തദാ .

നിഹത്യൈനാം ന മേ മൃത്യുർഭവേദദ്യൈവ സത്വരമ് .. 66 ..

ഉപായോ നാന്യഥാ ചാസ്മിൻകാര്യേ മൃത്യുഭയാവഹേ .

ഇയം പിതൃഷ്വസാ പൂജ്യാ കഥം ഹന്മീത്യചിന്തയത് .. 67 ..

പുനർവിചാരയാമാസ മരണം മേഽസ്ത്യഹോ സ്വസാ .

പാപേനാപി പ്രകർതവ്യാ ദേഹരക്ഷാ വിപശ്ചിതാ .. 68 ..

പ്രായശ്ചിത്തേന പാപസ്യ ശുദ്ധിർഭവതി സർവദാ .

പ്രാണരക്ഷാ പ്രകർതവ്യാ ബുധൈരപ്യേനസാ തഥാ .. 69 ..

വിചിന്ത്യ മനസാ കംസഃ ഖഡ്ഗമാദായ സത്വരഃ .

ജഗ്രാഹ താം വരാരോഹാം കേശേഷ്വാകൃഷ്യ പാപകൃത് .. 70 ..

കോശാത്ഖഡ്ഗമുപാകൃഷ്യ ഹന്തുകാമോ ദുരാശയഃ .

പശ്യതാം സർവലോകാനാം നവോഢാം താം ചകർഷ ഹ .. 71 ..

ഹന്യമാനാഞ്ച താം ദൃഷ്ട്വാ ഹാഹാകാരോ മഹാനഭൂത് .

വസുദേവാനുഗാ വീരാ യുദ്ധായോദ്യതകാർമുകാഃ .. 72 ..

മുഞ്ച മുഞ്ചേതി പ്രോചുസ്തം തേ തദാദ്ഭുതസാഹസാഃ .

കൃപയാ മോചയാമാസുർദേവകീം ദേവമാതരമ് .. 73 ..

തദ്യുദ്ധമഭവദ് ഘോരം വീരാണാഞ്ച പരസ്പരമ് .

വസുദേവസഹായാനാം കംസേന ച മഹാത്മനാ .. 74 ..

വർതമാനേ തഥാ യുദ്ധേ ദാരുണേ ലോമഹർഷണേ .

കംസം നിവാരയാമാസുർവൃദ്ധാ യേ യദുസത്തമാഃ .. 75 ..

പിതൃഷ്വസേയം തേ വീര പൂജനീയാ ച ബാലിശാ .

ന ഹന്തവ്യാ ത്വയാ വീര വിവാഹോത്സവസങ്ഗമേ .. 76 ..

സ്ത്രീഹത്യാ ദുഃസഹാ വീര കീർതിഘ്നീ പാപകൃത്തമാ .

ഭൂതഭാഷിതമാത്രേണ ന കർതവ്യാ വിജാനതാ .. 77 ..

അന്തർഹിതേന കേനാപി ശത്രുണാ തവ ചാസ്യ വാ .

ഉദിതേതി കുതോ ന സ്യാദ്വാഗനർഥകരീ വിഭോ .. 78 ..

യശസസ്തേ വിഘാതായ വസുദേവഗൃഹസ്യ ച .

അരിണാ രചിതാ വാണീ ഗുണമായാവിദാ നൃപ .. 79 ..

ബിഭേഷി വീരസ്ത്വം ഭൂത്വാ ഭൂതഭാഷിതഭാഷയാ .

യശോമൂലവിഘാതാർഥമുപായസ്ത്വരിണാ കൃതഃ .. 80 ..

പിതൃഷ്വസാ ന ഹന്തവ്യാ വിവാഹസമയേ പുനഃ .

ഭവിതവ്യം മഹാരാജ ഭവേച്ച കഥമന്യഥാ .. 81 ..

ഏവം തൈർബോധ്യമാനോഽസൗ നിവൃത്തോ നാഭവദ്യദാ .

തദാ തം വസുദേവോഽപി നീതിജ്ഞഃ പ്രത്യഭാഷത .. 82 ..

കംസ സത്യം ബ്രവീമ്യദ്യ സത്യാധാരം ജഗത്ത്രയമ് .

ദാസ്യാമി ദേവകീപുത്രാനുത്പന്നാംസ്തവ സർവശഃ .. 83 ..

ജാതം ജാതം സുതം തുഭ്യം ന ദാസ്യാമി യദി പ്രഭോ .

കുമ്ഭീപാകേ തദാ ഘോരേ പതന്തു മമ പൂർവജാഃ .. 84 ..

ശ്രുത്വാഥ വചനം സത്യം പൗരവാ യേ പുരഃസ്ഥിതാഃ .

ഊചുസ്തേ ത്വരിതാഃ കംസം സാധു സാധു പുനഃ പുനഃ .. 85 ..

ന മിഥ്യാ ഭാഷതേ ക്വാപി വസുദേവോ മഹാമനാഃ .

കേശം മുഞ്ച മഹാഭാഗ സ്ത്രീഹത്യാ പാതകം തഥാ .. 86 ..

വ്യാസ ഉവാച

ഏവം പ്രബോധിതഃ കംസോ യദുവൃദ്ധൈർമഹാത്മഭിഃ .

ക്രോധം ത്യക്ത്വാ സ്ഥിതസ്തത്ര സത്യവാക്യാനുമോദിതഃ .. 87 ..

തതോ ദുന്ദുഭയോ നേദുർവാദിത്രാണി ച സസ്വനുഃ .

ജയശബ്ദസ്തു സർവേഷാമുത്പന്നസ്തത്ര സംസദി .. 88 ..

പ്രസാദ്യ കംസം പ്രതിമോച്യ ദേവകീം

മഹായശാഃ ശൂരസുതസ്തദാനീമ് .

ജഗാമ ഗേഹം സ്വജനാനുവൃത്തോ

നവോഢയാ വീതഭയസ്തരസ്വീ .. 89 ..

ഇതി ശ്രമിദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാം ചതുർഥസ്കന്ധേ കൃഷ്ണാവതാരകഥോപക്രമവർണനം നാമ വിംശോഽധ്യായഃ .. 20 ..

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=ദേവീഭാഗവതപുരാണമ്/സ്കന്ധഃ_04/അധ്യായഃ_20&oldid=252738"
ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്

▪